

Графиня

КУПИТИ

Давні часи і сучасність, кохання, гординя й помста переплелися в дивовижну історію. У провінційного художника Платона Лемещука в один день зникають усі картини. Він у розпачі. Але ще більше його дивує поява колишньої учениці Люби. Колись вона була закохана в нього до нестями, та він не відповів на її почуття. Платон збентежений, він має знайти свої картини, але... Життя всього містечка раптом перевертається: дивні події, жорстокі вбивства, схожі на ритуальні. Художник прагне знайти розгадку цих таємниць і розуміє, що всі ниточки ведуть до давнього портрета графині Венцеслави.

ЗОЛОТИЙ ПИСЬМЕННИК УКРАЇНИ
ВОЛОДИМИР ЛИС

Графіка

КСД

ВОЛОДИМИР ЛИС

Трафіння

РОМАН

ХАРКІВ
2022 КСД

К
2

нижковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
022

ISBN 978-617-12-9830-9 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без
письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Дизайнер обкладинки *Анастасія Попова*

Лис В.

Л63 Графиня : роман / Володимир Лис. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного
Дозвілля», 2022. — 304 с.

ISBN 978-617-12-9782-1

Події роману розгортаються в різних часових просторах, між таємницею дару митця і гординою й помстою. Тут психологічні стосунки між героями гостріші за будь-який детектив. З якою метою, як і кількасот років тому, в маленькому містечку на Волині хтось убиває собак, наводячи жах на мешканців? Навіщо талановита художниця Люба Смажук раптово прагне зустрітися зі шкільним учителем малювання в місті свого дитинства? Чому всі химерні події обертаються навколо неї та графині Венцеслави, яка погордливо позирає з єдиного вцілілого свого портрета? Лише картини бережитимуть таємницю — до останньої сторінки...

УДК 821.161.2

© Лис В. С., 2010

© DepositPhotos.com / Nomadsoul1, обкладинка, 2022

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2022

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2022

I

Я йшов старим запущеним садом. На мені був якийсь дивний одяг, не мій звичний, а начеб з минулого, дев'ятнадцятого чи хтозна-якого століття. Мовби камзол з оборчастими рукавами, а довкола шиї — велике біле жабо. На ногах я мав не штани, а рейтузи — світло-коричневі, такі, що носили колись. Я йшов у глиб саду і раптом побачив, як назустріч мені з-за дерев вибігає маленька дівчинка років десяти, а може, й менше. Коли вона наблизилася до мене, я подумав, що знаю цю дівчинку. Так, знаю. Звідки? Намагаюся пригадати і не можу.

«Це маленький диявол», — чую виразний шепіт.

Дивна річ, мені здається, що то шепочу я сам, хоч вуста в мене міцно стулені.

З-за дерева, збоку від алеї, на яку вибігла дівчинка, виходить старий сивий чоловік, багато одягнутий. Він дивиться в мій бік, притому дуже суворо.

— Пане художнику, — каже він. — Не чіпайте її. Не смійте. Ви цього не зробите.

«Чого я не зроблю?» — питаю подумки.

Я наближаюся до старого сивого чоловіка. Але не йду, а наче пливу в повітрі. Ось ми вже майже поруч. Я чую, як він важко дихає.

— Це ваша донька? — запитую.

Чоловік хитає головою. Повертає голову. У його очах — біль і радість водночас.

— Внучка?

— Це моя душа, — зізнається чоловік. — Щойно вона вилетіла з мого тіла — і я намагаюся її упіймати.

Маленька дівчинка в білій полотняній сукенці до п'ят сміється — дзвінко-дзвінко — і зривається з місця. Вона біжить, смішно перебираючи ніжками.

— Я її не наздожену, — сумно зітхає чоловік. — Боюся, це зроблять інші. Може, ви спробуєте, пане художнику?

Я кидаюся бігти за дівчинкою, думаю про дивні слова цього чоловіка, про те, що хтось мені шепотів інші, страшні слова, й раптом

помічаю, як разом із садом здіймаюся у повітря, лечу все вище й вище, а піді мною вниз — сліпучо-біла безодня.

Я зримо відчув, як хтось накидає на мою голову подушку і починає душити. Поспішно розплющив очі. У кімнаті, звісно, нікого не було. Тільки відчуття задухи.

Я швидко встав і відчинив вікно. Із саду, проте, також віяло теплом.

«Душно, — подумав я. — Тому й таке відчуття. І цей... цей... сон...»

Насправді я не спав. Картина в саду несподівано постала перед моїми очима. Ні, очі були заплющені. Я лежав так уже довго, марно намагаючись заснути. Власне кажучи, я викликав ту картину сам. Навіщо? вона мені була потрібна. Цей епізод колись-таки був у житті. Тільки не в моєму.

Тут до моєї голови почала заповзати дивна тривога, яка мучила ось уже кілька тижнів. Це було відчуття того, начеб за моїми плечима стоїть хтось мені незнаний, ніби той хтось стежить весь час за мною. Цей невидимець приходив під вікно моєї оселі ввечері і вночі, коли я несподівано прокидався; відчуття його присутності з'являлося часом, коли я йшов за місто на етюди. Я дійшов навіть до того, що якось покинув накладати фарби на полотно і кинувся до найближчої копиці сіна. Нікого за нею, звісно, не було. Я став оглядатися і на вулицях. У саду біля нашого будинку. Навіть коли сидів у себе в кімнаті.

Ця тривога з'явилася десь на початку літа, росла, ставала дедалі відчутнішою і зримішою, хоч я й не зміг би, якби хтось запитав, звідки у мене з'явилося тривожне відчуття, обґрунтувати причину цієї несподіваної, незрозумілої тривожності. Цього літа я, як завжди, мав поїхати в гості до сестри, потім — до мами. Написати кілька пейзажів. У сестри — бавитися зі своїми племінниками, які люблять смикати мене за поріділого чуба. Я поїхав. У мами косив траву на невеличкій ділянці за городом, потім рвав вишні, вибирав огірки і допомагав закручувати банки — спочатку з вишнями, потім з огірками, частина яких перепадала на зиму й мені. Ще хотів навідатися до старшого брата. Його дочка недавно вийшла заміж, здається, це вже пішов третій рік, так, третій, ні, другий, це ж бо було минулої весни.

Перед тим як мені приснився цей сон, я повернувся від батьків і знову збирався до старшого брата. Дочка братова вийшла заміж, а син одружився ще раніше, хоч був і молодший за Яринку. Брат живе тепер

сам, як і я, і все грозиться знайти собі молодичку, як колись знайшла собі коханця, а потім чоловіка його колишня дружина. Мій старший брат також має онуків, вони ще маленькі, тільки на рік-два старші від моїх племінників. Але сестра пізно вийшла заміж. Та їй іще пощастило, адже я так і не спромігся одружитися. Хоч і в мене все могло б статися інакше. «Авжеж, могло», — подумав я цього спекотного дня посеред літа.

Літо пливло над нашим Густим Лугом повільно, неспішно, ніби знехотя. Кожен день у містечку був схожий на попередній. А звідки, зрештою, взятися різноманітності в цьому тихому і затхлому куточку? Сон містечка перетікає у порослу жабуринням воду маленької міської річечки. Зі сну висуває свою булькату подобу жаба, яку годилося б зобразити на гербі нашого славного міста. Нехай би ще жаба тримала на голові корону, а в зубах — вербову гілку. «Абсурдна фантазія». — Моя посмішка схожа на позіхання старого заспаного кота. «Навіщо я сам собі посеред цього літнього застиглого марева?» — подумки кажу я.

Вже збирався йти з дому на етюди, коли побачив, як до нашого будинку хтось біжить. Це була моя колишня квартирна хазяйка, жінка п'ятдесяти шести років, що я точно знаю, на вигляд — навіть більше. Колишня тому, що я викупив у неї ті дві кімнати й веранду, які колись винаймав. З однієї кімнати я зробив кухню, а міг би не робити, бо за кухню з успіхом слугувала б веранда, де спершу стояла газова плитка, на якій варив собі їсти. Я взагалі багато чого міг би, а зробив не так. Міг би одружитися, а не одружився. Міг би жити в більшому місті. А от більшим художником, ніж є, стати ніяк не міг. Більшого мені не дано, ніж навчати дітей малювання і писати до безтями пейзажі, пейзажі, пейзажі, пейзажі. І віддавати їх за безцінь чи складати на тій же веранді.

Жінка, що бігла, була ще й моєю коханкою. Теж колись. Вона зробила мене своїм коханцем так просто й природно, як прала чи варила їсти. Це все минуло, як співається в одній пісні, тепер вона ставиться до мене швидше як до сина. Пере, готує їсти, гладить по голові.

Ось вона вбігає до моєї кімнати.

— Платоне, у мене для тебе дуже гарна звістка.

— Справді? — ліниво кажу я.

— Справді. Біжи негайно до міської ради.

— Навіщо? — Я навіть не повертаю голови. — Там черговий мітинг? Чи дострокові вибори?

— Там є путівка.

— На Канари? — питаю я.

— Не смійся. Путівка у Крим. У пансіонат. Майже безплатна. Для державних службовців.

— Я не державний службовець.

— Не має значення. Я домовилася з головною бухгалтеркою. Вона мала їхати, але в неї захворіла дочка.

— Отже, я перетворився на жінку?

— Ти зараз перетворишся на котлету, якщо будеш сидіти на місці. Так-так. Біжи. Біжи — путівку, на щастя, не заповнила. Чого ж ти сидиш? Біжи! — Вона підштовхує мене і не стримується: — От кендюх!..

— Вже побіг, — кажу я, пропустивши образу повз вуха.

— Платоне, тобі треба-таки відпочити. Коли ти востаннє був біля моря?

— Не пам'ятаю. Років десять тому. Ні, дванадцять. Чотирнадцять.

Так, вона має рацію, ця жінка. Я справді за все своє свідоме життя був на морі тричі. Коли вчився в інституті, разом зі студентською групою, яку мобілізували збирати помідори на Херсонщині. Коли працював перший рік у школі і набирали вожатих у табір до моря. І, нарешті, якось поїхав «дикуном». Усього на тиждень, за який встиг написати три кримські пейзажі. Два з них згодом я продав, і це були найдорожчі мої картини. Третя — самотнє дерево над морем — висить у мене в кімнаті. Як спогад про щось нездійсненне. Що саме? Ті, хто заходить до мене в гості, кажуть, що це дерево схоже на ясен, який росте на головному майдані нашого міста, якраз навпроти міської ради.

«Справді?» — дивуюсь я. Моє здивування роблене, і не лише тому, що я дивувався кілька десятків разів, почувши, що ясен десь там біля моря схожий на ясен у центрі нашого містечка. Насправді я знаю, що це той самий, наш ясен, тільки перенесений моєю волею і моєю уявою на морський берег. Якби мене запитали, я б не міг пояснити, навіщо це зробив.

Взагалі останнім часом зі мною коїться щось дивне. Мені хочеться писати тільки ясена, ясена і більше нічого. З різних точок і в різних ракурсах. У глибині пейзажу і на передньому плані. Кожен день або майже щодень я йду на етюди, але мені стає дедалі нецікавіше писати свої картини, якщо на них нема старого розлогого дерева на міському майдані.

«Що це таке?» — питаю я себе і не знаходжу відповіді. Це мов якась дивна хвороба чи наркотична залежність. Я намагаюся заходити якомога далі від міста, вирушаю в найближчі села, їду в сусіднє місто, де є старовинний собор і залишки городища ще часів Київської Русі. Але мені не цікаво все це зображати. Мене тягне назад, у Густий Луг, і я заспокоююся тоді, коли починаю виписувати дивне старе дерево.

«Хоч би воно всохло колись», — подумав я недавно і засоромився так, наче йшлося про близького родича.

— То ти йдеш нарешті у міськраду? — повертає мене до дійсності Марія, моя хазяйка. Колишня хазяйка. Колишня коханка.

— Йду, — покірно кажу я.

— От і добре, — каже Марія. — Тобі треба відпочити.

— Це вже я чув.

Виходячи з кімнати, я бурмочу слова з пісні: «Це вже минуло». Справді, минуло. Бідна Марія. Ще років п'ять тому я називав її ніжно — Марічкою. На подвір'ї я згадую, що лишив етюдника. Путівка путівкою, але... І раптом я відчуваю величезну радість від щойно ухваленого рішення — їхати до моря, якщо поїду, без фарб і пензля. Без фарб і пензля на цілий місяць.

II

Вночі мене розбудив страшенний грюкіт, що пролунав зовсім поруч. Ще повністю не прокинувшись, я вже зрозумів: то вдарилася об стіну віконна рама, яку шарпнув сильний вітер. Брязкіт, що пролунав після удару, свідчив — скло вибито, та й вітер, який залітав до кімнати, підтверджував це.

— Що це, Платошо? — спитала жінка, котра лежала поруч зі мною.

— Напевно, гроза, — сказав я.

Наче на підтвердження моїх слів, темряву розпанахала стріла сліпучої блискавки. На мить у кімнаті стало видно, як удень.

— Що будемо робити, Платоне? — сказала жінка поруч зі мною.

— Перечекаємо грозу.

— А вікно?

— Хто ж його поремонтує вночі?

— Мені піти?

— Навіщо? Ти сама замерзнеш або помреш від страху. — Мої слова потонули у близькому шаленому ударі грому.

Я пригорнув її. Жінку, котра лежала поруч зі мною, звали Інга. Гарне ім'я — що й казати. І сама вона була досить симпатична, мала доволі пружні як на її вік груди, груденята, вже встиг сказати я, твої груденята, як це мило, відповіла вона, мені давно ніхто так не казав.

Вона повторила це моє слово, повторила немовби роздумливо. Потім наче проспівала його. Я подумки відзначив, що, очевидно, їй подобаються такі пестливі, зменшувальні слова. Треба буде їй казати їх частіше. Спочатку я хотів викласти відразу, але потім вирішив, що не варто. Ніжність також треба дозувати. Ввечері наступного дня після прогулянки берегом я спитав Інгу, чи не стомилися її ноженята.

— Ноженята? — перепитала вона.

— Так, твої ноженята, ноженятка. — Я нахилився й пальцями обережно торкнувся загорілих і доволі струнких ніг. — Ноженяточка...

Я побачив, як на диво цнотливо зашарілося її обличчя. Море в той вечір довго ховало у своє лоно сонце і ніяк не могло сховати. Я ж не міг вирішити — щасливий я чи ні? «Здається, щасливий», — подумав. Ми вже підходили до нашого корпусу, де я жив у кімнаті на двох. Так

само як і Інга. Але, на щастя, її сусідка вже мала собі партнера, як і мій сусід — партнерку.

— Здається, я тебе знаю цілу вічність, — сказала Інга, коли ми заходили до моєї кімнати.

Насправді ж ми були знайомі п'ятнадцятий день. З них вісім днів, як спали в одному ліжку. Я навіть не міг підозрювати, що все вийде так добре.

Тепер я обіймав Інгу, а за вікном бушувала гроза. Розколювалося і знову складалося до купи небо. Тулячись до мене все щільніше, Інга раптом стала розповідати, як колись, маленькою, втікала від грози, як бігла полем і їй здавалося, що блискавка от-от наздожене її. Влучить у неї, чомусь неодмінно в шию.

— Уявляєш, я знала, що не можна бігти, і все ж бігла, — казала Інга. — Бігла, і мені здавалося, що село втікає від мене.

— То ти із села? — спитав я.

— Ні, я там відпочивала в бабусі, — сказала Інга. — В татової мами.

— Дурненька, — сказав я і поцілував її в лоба.

Лоб виявився холодним і чомусь спітнілим. Я раптом подумав, що було б дуже смішно, якби ми стали зараз кохатися отак посеред грози.

— Страшенно хочеться курити, — сказав я.

— Ти ж казав, що кинув.

— Так, кинув, а тепер захотілося.

— Сигарети лишилися в моїй кімнаті, — з жалем сказала вона.

— То, може, підеш і візьмеш? — запропонував я.

— Зараз?

Я відчув, із яким здивуванням вона це спитала. Так, ніби я перед тим запитав, чи готова вона полетіти на Марс. Або вилетіти на мітлі крізь розчинене вікно.

«А чому б і ні?» — хотілося мені запитати.

Та я стримався. За вікном уже шумів дощ. Я відчув, як терпко, аж забиває подих, пахне море. А може, цей запах належав чомусь іншому?

— Я пожартував, — сказав я.

І раптом несподівано збагнув, що мене дратує запах цієї жінки. Чому б це?

«А чого хочеш ти?» — спитав я себе.

Відповіді не було. Бризки дощу залетіли в кімнату і впали нам на обличчя.

— Я спробую зачинити вікно, — сказав я і звівся на лікті.

— Ти зовсім не боїшся? — спитала Інга.

— Чого б я мав боятися?

Я встав і підійшов до вікна. Холод тут відчувався набагато більше. Над горами, які щільно обступили наш пансіонат, гроза була повновладним господарем. Спалахнула начеб зовсім поруч блискавка. Я подумав, що, якби цієї миті хтось заглянув у вікно, він би побачив, яке в мене бліде обличчя. Ні, не тому, що я боявся грози чи боявся, що блискавка може залетіти в кімнату. Цієї миті я гранично чітко відчув, що ця блискавка розкраяла надвоє моє життя.

Інга підійшла і стала поруч. Вона загорнулася в ковдру і все ж чомусь тремтіла, це я добре відчував.

— Глянь, вогник, — сказала вона. — Невже хтось такої погоди вийшов у море?

— Можливо, — погодився я. — Напевне, тоді ще грози не було.

— Тоді — це коли, як ти вважаєш?

— Ще, напевно, звечора.

— Може, то рибалка? Але хіба б він не відчув наближення грози?

— Може, він з товариства морських самогубців?

— Не жартуй так, Платошо, — попросила Інга. — Уявляєш, як там зараз самотньо?

Наступної миті грім шарахнув зовсім поруч. Ні, спершу різонула очі блискавка, і майже відразу вдарив грім.

Але я встиг побачити, як лісом, що прилягав до санаторію, хтось біжить. То була жінка, я добре встиг розгледіти. Розхристана просто-волоса жінка.

— Ти побачив? — раптом спитала Інга.

— Кого?

— Там, внизу, хтось біг через ліс.

— Бачив.

І ледве я це вимовив, ми почули пронизливий моторошний крик. Здавалося, цей жіночий крик змусив здригнутися стіни пансіонату.

— Я побіжу туди, — сказав я. — Може, їй треба допомогти?

— Допомогти? — Інга скинула ковдру і вчепилася мені в руку. — Ні. Ні. Не йди, я прошу тебе.

— Тоді ходімо вдвох!

— Але ж там дощ. Вона вже, напевно, добігла до нашого корпусу.

Знову спалахнула блискавка, і я побачив, як лісом, на тому ж самому місці, біжить жінка. Інга скрикнула і притулилася до мене. Вдарив грім, і ми знову почули розпачливий крик.

— Платоне, що ж це таке?

— Що ти маєш на увазі?

— Я знову побачила ту жінку.

— То й що? — Я сказав це якомога спокійніше.

— Мені страшно, Платоне. Давай відійдемо від вікна.

Ми таки відійшли. Я чомусь подумав, що варто б увімкнути світло. Не тому, що я боявся. Навпаки, мене все нестримніше тягло вниз, туди, де бушувала гроза. Де лісом бігла і не могла сховатися від грози дивна чи божевільна жінка. Цікаво, хто вона? Бо ж не могло нам привидітися — відразу обом.

Я схопив Інгу за руки і притяг до себе. Потім кинув її на ліжку. Я ждав, що от-от спалахне блискавка. Наче блискавка могла б допомогти мені увійти в жінку, яку я пристрасно бажав. Десь внизу гримнули двері — хтось побіг у ніч. Я подумав, що не така вже й тендітна жінка піді мною. Зовсім не груденята в неї і не ноженята. Я притулився до неї так щільно, як тільки міг. Знову спалахнула блискавка.

Я побачив себе теж посеред лісу. Я біг за тією жінкою, біг і не міг наздогнати. Коли спалахнула блискавка, жінка оглянулася, і я бачив, що вона має обличчя Інги.

Так, то була Інга. Інга моєї уяви. Але справжня Інга лежала піді мною. Я кохав її, кохав пристрасно, як тільки міг.

Коли ж вона солодко застогнала, коли я ліг поруч, то раптом помітив, що гроза вщухла. Тільки десь далеко погримувало. Я поцілував Інгу, вона у відповідь щось солодко замурмотіла, наче кішка, що спіймала мишу, але сита вже — не хоче її їсти, а лише спроквола грається, тримаючи свою жертву в лапках.

Я встав і підійшов до вікна. Мене обдало холодом. Рвучкий вітер ударив в очі, потім обпік решту обличчя. Я вже хотів відійти назад, у глиб кімнати, до теплого тіла Інги, коли раптом побачив серед лісу білий силует. Жіночий силует з піднятими руками. На тому самому місці, де я бачив жінку, що бігла посеред грози. Вона стояла тепер посеред лісу, біла, мовчазна, дивно заклична. Так, вона кликала мене до себе, це я добре розумів. Мені навіть здалося, що бачу її риси, бачу

і не можу впізнати. Я зціпив зуби і змусив себе одвернутися. Інга на ліжку вже спала, солодко, наче маленька дитина.

III

Не знаю, що мене покликало того дня до моря. Зранку дув скажений, майже зимовий вітер, я чув, як одна жінка, яка щойно приїхала в наш пансіонат, сказала:

— Ніколи б не повірила, що в Криму таке буває, та ще й у серпні.

— Вчора погода була зовсім іншою, — відповіла їй чергова, яка оформляла поселення.

Справді, зовсім інша, подумав я, пригадавши вчорашню вечірню прогулянку з Інгою. Але сьогодні я був сам. Звісно, я міг покликати із собою Інгу, але не її присутність була мені потрібна сьогодні.

Найперше я оглянув місце, де вночі бачив білу жінку. Чи жінку в білому. Я не міг би до пуття сказати, що там шукав. Може, просто чийсь сліди, може, шматок її білої сукні чи жмутик волосся, може, якийсь потаємний знак, який би вона мала залишити.

Біля одного з дерев я зіткнувся з чоловіком приблизно мого віку чи трохи старшим. Він пильно оглядав місцевість, придивляючись до гілок дерев, до гілля і листя, збитого вночі грозою.

«Невже він шукає те саме, що і я?» — Думка мене трохи збентежила, я спинився й уважніше подивився на чоловіка. Він мав тонкі інтелігентні риси, виразні зморшки, мішки під очима і ледь-ледь сутулювся. На щоці з правого боку виднівся невеличкий світлий шрам, либонь, порізався під час гоління.

— Ви також уночі її бачили? — спитав я, коли ми обдивилися один одного.

— Даруйте, про що ви? — вимовив чоловік глухуватим голосом, але по тому, як він відвів погляд, було видно, що він мене зрозумів.

«Отже, це не фантом, не видіння, не витвір моєї уяви, — подумав я. — Але чому це мало бути витвором уяви, якщо й Інга бачила?»

Проте я не міг позбавитися першої своєї вранішньої думки — начеб Інга просто мене спершу тільки потішила, підіграла мені. Атож, я з її вуст чув не те, що хотів почути. Така химерність потім стала частинкою загадки про жінку, яку я бачив (таки бачив) уночі. Якийсь зв'язок наче виник між її з'явою та існуванням Інги в моєму житті.

— То ви нічого не бачили, кажете? — спитав я ще раз чоловіка іронічно і в той же час погрозливо.

Він знизав плечима. Острах у його очах перемішався з насторогою. Він узяв пальцями, на одному з яких зблиснула тонка яскраво-жовта обручка, гілку молодого дубка і струсонув на землю рештки нічного дощу. Цим жестом немовби захищався чи прагнув поставити між нами хоча б якийсь заслін.

Я намагався пригадати, чи бачив цього чоловіка в пансіонаті. Таки, здається, бачив. Він сидить, якщо не помиляюся, в іншому кінці зали на обідах, а на вечері не ходить. Так, то він, я не помилився.

Тут я пригадав слова Інги: «Он там сидить чоловік, з яким ми відпочивали позаминулого літа в цьому пансіонаті».

— Відпочивали? Удвох? — перепитав я, коли почув ці її слова.

— Ні, просто я пригадала, що він теж відпочивав тоді. Навіть якось намагався залищитися до мене.

— Залищитися до тебе? — вигукнув я обурено. — Я його вб'ю.

— Заспокойся, — засміялася Інга. — Він зовсім не в моєму стилі.

— А який же стиль тобі подобається?

— Ти — мій стиль, — сказала Інга.

Вдруге чи втретє я тоді подумав, що Інга схожа на якусь жінку, яку я колись бачив, знав, з якою зустрічався. Але хто ж то був? Кілька разів повертався я до цієї думки, але так нічого й не зміг пригадати.

«Це обличчя, м'який овал, виразні очі, всередині яких наче причаївся хтось, кого ти добре знав («Добре знав? Ще одна химера до мого враження», — подумав тоді я) і хто видивився щось тільки йому відоме у твоїх очах, — усе це могло належати колись аристократці», — подумав я і спитав Інгу, чи вона не з якогось дворянського роду.

— Звідки? — засміялася знову Інга. — Мама була вчителькою, це так, але бабуса із села, проста селянка, а по татові бабуса й дідусь — міські пролетарі.

Я тоді ледве не запитав, чи Інга позаминулого літа так само крутила з кимось роман, як тепер зі мною? Але стримався, бо подумав, що це може її образити.

— Ви даремно тут щось шукаєте, — сказав чоловік. — Даремно, бо...

Він змахнув рукою, безнадійно, якось так, наче саме в цю мить переконався, що в чомусь гірко помилявся. Одвернувся і рушив через ліс. Я наздогнав його.

— Що ви хотіли сказати? — спитав я, коли, схоплений за плече, він повернувся до мене мовби застиглим, закам'янілим обличчям.

— Яке це має значення? — Він промовив ці слова автоматично, знехотя, наче неживий. — Ви мене, що, не зрозуміли? Жінки цієї не існує в природі.

— Але ж її бачили чимало людей, — заперечив я. — Принаймні з десятків. Що це, по-вашому? Колективна галюцинація?

— Не знаю, — сказав чоловік. — Але знаю інше. Хочу, щоб ви мені дали спокій. Ми все одно залишимося з вами кожен при своїй думці.

Він пішов. Цього разу я не став його ні спиняти, ні наздоганяти. Чомусь майнула думка, що я вже спізнююся. «Куди?» — спитав я себе і не отримав відповіді. Напевно, до моря. Все ж я почекав, доки чоловіка не стало видно. Наче боявся, що він перешкодить мені спускатися до моря. Можна було, звісно, спокійно піти собі заасфальтованою доріжкою, але я не любив ходити нею. Хіба що з Інгою. А проте мені вдалося й Інгу кілька разів підбити спускатися й підніматися ледве помітною стежиною, що підступною сіро-рудюю змією петляла між деревами, спускаючись усе нижче і нижче. Підступною тому, що вона порозставляла пастки то у вигляді східців, про які треба було знати, щоб не полетіти стрімчака униз, а то й узагалі ямок, ступивши у які кілька відпочивальників за сезон (про що нас попереджали при поселенні в пансіонат) набивали собі синяки, а декотрі й ламали ноги. Все ж, незважаючи на попередження, чимало людей простувало саме стежкою, ігноруючи безпечну, але довшу доріжку. Може, за звичкою не мали зайвого часу, а може, як і мене, вабило п'янке відчуття небезпеки, начеб моєї особистої небезпеки, прохолодну невидиму руку якої я відчував на своїй долоні за весь час першого спуску.

Тепер же я добре знав, де треба стишити хід, де пильніше дивитися під ноги, а де майже навмання переступити затаєну ямку-пастку. Тож я подолав стежку доволі швидко. Вітер унизу був так само злий і холодний, як і нагорі, навіть іще зліший. Там, угорі, його гасив ще ліс, серед якого був розташований пансіонат, а тут він шмагав обличчя, змушував опускати повіки і забивав подих, мовби намагаючись прицвяхувати нечисленних відпочивальників, котрі відважилися спуститися вниз, незважаючи на негоду, до прибережних скель.

Я обмінявся кількома словами із жінкою, котра жила в сусідній кімнаті поруч з Інгою.

— Ви самі? — спитала вона, мовби я міг засунути Інгу кудись до кишені.

— Вітер, — сказав я.

— Авжеж, вітер, — погодилася вона. — Та ще й такий холодний.

«Поговорили», — подумав я і став дивитися на море. Вдалині боролось з хвилями самотнє вітрило, схоже на крило великого птаха, який намагається відірватися від поверхні води, та ніяк не може цього зробити. Схоже на яхту, цікаво, хто той відчайдух, що зважився за такої погоди вийти в море?

— Вам не здається дивним, що південний вітер такий холодний? — перервала мої спостереження сусідка Інги.

— Ні, — відповів я. — Часом тут бувають такі вітри, рідко, але бувають.

Насправді я не знав, чи вітри з боку Чорного моря бувають такими холодними і звідки взялося це несподіване похолодання. Щось мене мучило із самого ранку, щось тривожне, а може, й не з ранку, а ще з ночі, відколи я побачив ту жінку серед грози, а може, й не жінку (я вже не був тепер певен у її реальності), а всього лиш видіння, продукт уяви відразу кількох людей. Я міг би заперечити, що так теж навряд чи буває, але не став цього робити, навіть самому собі. Я поглянув іще раз на вітрильник, який явно віддалився від берега, і попрямував до своєї стежки.

Біля моєї голови просвистів камінь, коли я здолав десь так половину двокілометрового підйому. Я провів його поглядом, завважив, як швидко він покотився кам'янистим схилом, обминаючи дерева, а тоді підвів голову, щоб побачити, звідки він зірвався.

Та те, що я угледів, змусило мене мимоволі здригнутися, а мої зіниці — розширитися від жаху. Угорі наді мною, метрів за двадцять, стояв чоловік і цілився в мене ще більшою каменюкою, ніж та, яка щойно пролетіла мимо. Це був не той чоловік, котрого я зустрів перед спуском до моря, а хлопець років двадцяти трьох — двадцяти п'яти.

— Що ви робите? — встиг закричати я, перш ніж він пожбурив другу каменюку.

Він тільки хрипко і глумливо засміявся. Я встиг якось ухилитися, і камінь лише ледь-ледь чиркнув по передпліччю.

— Перестаньте! — крикнув я і кинувся до нього.

Він було нагнувся, щоб схопити ще одне знаряддя для вбивства чи каліцтва, але до рук йому цього разу потрапив не надто великий камінець, і він жбурнув його вже навмання. Камінець зачепив мені правий бік, але інстинкт самозбереження звелів мені дертися до нападника далі. Він міг спробувати зіпхнути мене, адже був у вигіднішому становищі, але не став цього робити, а почав і собі дертися вгору. За якийсь десяток метрів він штовхнув униз ногою каменяку, що лежала біля стежки, але та мене, на щастя, обминула.

— Стій, сволото, все одно не втечеш! — крикнув я і почув у відповідь такий самий глумливий сміх.

Бігав цей злочинець, хоч і під гору, досить-таки добре, певно, виріс у цих горах, вирішив я. Він іще раз обернувся і спробував жбурнути чергового каменя. Я мусив сховатися за дерево. Після цього невдалого кидка він засміявся вже з нотками розпачу і кинувся вбік. Я звернув було за ним, та він, пробігши зо два десятки метрів, спинився, і невродливе, майже потворне обличчя ще більше спотворила гримаса болю.

— Тобі пора, — сказав він з якоюсь нелюдською люттю. — Чуєш, пора?!

— Що ти маєш на увазі? — спитав я на бігу.

Він не відповів, жбурнув у мене сухою гіллякою і побіг убік за кущі. Я зрозумів, що навряд чи наздожену його. Та й бажання переслідувати несподіваного нападника не було. От тільки хто він — божевільний чи кимось підісланий?

«Підісланий?» Думка, що з'явилася зненацька, здивувала мене. Але ще більше здивувала наступна — мені здалося, що я знаю, що означають його загадкові слова. Слова про те, що мені пора.

IV

—В і із сорок восьмої кімнати? — перепитала мене чергова у вестибулі корпусу.

— Так, — підтвердив я.

— Вам телеграма, — сказала вона.

— Телеграма?

— Так, телеграма. — Вона простягла мені бланк.

«Розкажи їй усе і негайно повертайся» — таким був текст телеграми.

Зворотної адреси не виявилось, але значилося, що відправлена вона сьогодні вранці з Густого Лугу. Повертайся? Хтось хоче, щоб я повертався, не добувши строку в пансіонаті? Моя колишня хазяйка і коханка? Хтось із моїх рідних? Але коли щось трапилося, то принаймні могли б пояснити що?

Я стояв, тримав бланк телеграми в руці, яка поступово терпла, ставала начеб чужою. А втім, я сам робився чужим самому собі. «Розкажи їй усе» — невже хтось у Густому Лузі мав на увазі Інгу?

Я озирнувся, начеб шукав її тут, у вестибулі. Але її не було. Тільки чергова стояла і дивилася на мене співчутливо. Певно, прочитала цей загадковий текст.

— Там, надворі, холодно, — сказав я.

— Що ви сказали? — перепитала чергова.

— Я сказав, що надворі холодно.

— Обіцяли, що завтра знову прийде потепління, — сказала чергова.

— Потепління? — перепитав я. — Звідки ви знаєте?

— Чула по радію.

— По радію?

— Так, по місцевому. То несподіване короткочасне похолодання.

Іноді таке буває і серед літа. Рідко, але буває.

— Он як, короткочасне, — повторив я і раптом подумав, що це похолодання до речі. Дуже до речі. Воно може слугувати виправданням моєму від'їзду.

Гм, а хіба я збираюся від'їжджати? Куди і навіщо? До маленького задрипаного містечка, звідки хтось божевільний надіслав безглузду телеграму?

«Не в телеграмі справа», — сказав хтось мені.

«А в чому?» — спитав я його.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ